

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	
MATERIA	Escenografía
DISCIPLINA	Iluminación I
TITULACIÓN	Titulación Superior en Arte Dramática
ESPECIALIDADE	Dirección Escénica e Dramaturxia
ITINERARIO	Dirección Escénica e Dramaturxia
CURSO	3º
CRÉDITOS ECTS	3
CARÁCTER	Obrigatorio
DEPARTAMENTO	Escenografía
CENTRO	ESAD de Galicia
COORDINADORA	Alejandra Montemayor Suárez
DOCENTE	Nome e apelidos: Alejandra Montemayor Suárez Horario titorías: http://www.esadgalicia.com/glg/profesorado.php?id=2&tit=Titor%EDas Despacho: Contacto: diasdeluz@gmail.com / alejandra.montemayor@edu.xunta.es
DESCRIPCIÓN	Concepción e análise do espazo e do tempo escénicos e da súa significación. Introducción aos principios formais e de contido, linguaxe, e metodoloxía da iluminación.
COÑECEMENTOS PREVIOS	
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego X Castelán Inglés
2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DA DISCIPLINA	
T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T7	Utilizar as habilidades comunicativas e a crítica construtiva no traballo en equipo.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X3	Potenciar a conciencia crítica, aplicando unha visión crítica construtiva ao traballo propio e ao dos demais, e desenvolvendo unha ética profesional que estableza unha relación adecuada entre os medios que utiliza e os fins que persegue.
X5	Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo; asumindo o risco, tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.
X6	Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE	
ED1	Concibir propostas escénicas que fundamentan o espectáculo, xerando e analizando conceptos, textos e imaxes e valorando as súas propiedades representativas e a súa calidade estética.

ED2	Proxectar a composición do espectáculo, utilizando todos os coñecementos estéticos e técnicos necesarios sobre as diferentes linguaxes e códigos que participan na representación.
ED5	Investigar para concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire á metodoloxía de traballo como á renovación estética.

3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA	COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Obter os coñecementos técnicos precisos e iniciarse nos criterios estéticos no eido da iluminación teatral que no futuro acheguen ao alumnado a ser quen de plantexar e executar un deseño de iluminación a través da dramaturxia da luz.	T2, T3, X3, X5, X6, ED1, ED2, ED5.
2. Coñecer os diferentes aspectos relacionados coa luz, as súas peculiaridades, o seu comportamento e natureza física.	T2.
3. Comprender a relación entre o traballo do/a iluminador/a, escenógrafo/a, o/a figurinista, o/a director/a de escena e máis o/a dramaturgo/a e o que poden aportar os dous últimos dende o seu eido.	T3, T7, T8, X3, X5, ED1, ED2, ED5.
4. Iniciarse no coñecemento e a comprensión do espazo e o tempo escénicos no tocante á iluminación.	T2, T3, X5, ED1, ED2, ED5.
5. Coñecer diferentes proxectos de iluminación de vario/as creadores/as, as súas motivacións, as súas pretensións e ser quen de analizar o resultado final.	T8, X3, X6, ED5.
6. Potenciar a posta en común e fomentar o respecto tanto ás persoas como aos materiais empregados	T7, T8, X3, X5

4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	HORAS
1. O ollo humano	1.1. Anatomía e vía visual. 1.1.1. Partes do ollo humano e as súas funcións. 1.1.2. Formación de imaxes. 1.1.3. Fotorreceptores. 1.2. Curva de sensibilidade. 1.2.1. Visión fotópica, escotópica e mesópica. 1.2.2. Efecto Purkinje. 1.3. Respostas do ollo ante a luz. 1.3.1. Acomodación. 1.3.2. Adaptación. 1.3.3. Deslumbramiento. 1.3.4. Fatiga e postimaxen	1
2. Natureza e aspectos físicos da luz	2.1. Natureza física da luz. 2.2. Ondas electromagnéticas. 2.2.1. Lonxitude de onda. 2.2.2. O espectro visíbel.	1
3. Propiedades ópticas da materia	3.1. O comportamento da materia ante a luz. 3.1.1. Reflexión. 3.1.2. Absorción. 3.1.3. Transmisión. 3.1.4. Refracción.	3

4. Magnitudes luminosas fundamentais	<p>4.1. Magnitudes fotométricas.</p> <p>4.1.1. Fluxo luminoso.</p> <p>4.1.2. Intensidade luminosa.</p> <p>4.1.3. Luminancia.</p> <p>4.1.4. Iluminancia.</p> <p>4.1.5. Rendemento luminoso.</p>	0.5
5. A cor	<p>5.1. Natureza da cor.</p> <p>5.1.1. O espectro visíbel.</p> <p>5.1.2. A cor dos corpos.</p> <p>5.1.3. Lonxitude de onda.</p> <p>5.1.4. Distribución espectral.</p> <p>5.1.5. Temperatura de cor.</p> <p>5.1.6. A síntese aditiva.</p> <p>5.2. Os filtros</p> <p>5.3.1. Efecto de cor.</p> <p>5.3.2. Correctores.</p> <p>5.3.3. Difusores.</p> <p>5.3.4. Densidade neutra.</p> <p>5.3.5. Dicroicos.</p> <p>5.4. Psicoloxía da cor.</p> <p>5.4.1. Cor pigmento e cor luz.</p> <p>5.4.2. Luz e cor no personaxe.</p> <p>5.5. Modificación dos elementos escénicos a través da cor.</p> <p>5.6. Percepción visual aplicada á iluminación.</p>	12
6. Fontes de luz	<p>6.1. Tipos de lámpadas.</p> <p>6.1.1. Lámpadas incandescentes.</p> <p>6.1.2. Lámpadas de descarga.</p> <p>6.1.3. Tubos luminiscentes.</p> <p>6.1.4. Paneis electroluminiscentes.</p> <p>6.1.5. Láser.</p> <p>6.1.6. Fibra óptica.</p> <p>6.1.7. LEDs</p>	1.5
7. Os proxectores de luz teatral	<p>7.1. Panoramas.</p> <p>7.2. PAR-64.</p> <p>7.3. P/C.</p> <p>7.4. Fresnel.</p> <p>7.5. Recorte.</p> <p>7.6. Cañón.</p> <p>7.7. Svoboda.</p> <p>7.8. Estroboscópicos.</p> <p>7.9. Robotizados.</p>	8.5

8. Ubicación dos proxectores	<p>8.1. Iluminación frontal.</p> <p>8.1.1. Frontal pura.</p> <p>8.1.2. Frontolateral.</p> <p>8.2. Iluminación lateral.</p> <p>8.2.1. Lateral pura.</p> <p>8.2.2. Lateral dende vara</p> <p>8.3. Iluminación de contra.</p> <p>8.4. Iluminación cenital.</p> <p>8.5. Iluminación contrapicada.</p> <p>8.6. Iluminación rasante.</p>	8
9. Esquemas básicos de iluminación	<p>9.1. Esquemas de luz xeral.</p> <p>9.1.1. Sistema McCandless.</p> <p>9.1.2. Sistema de triangulación.</p> <p>9.1.3. Outros esquemas de luz xeral.</p> <p>9.2. Características propias dos diferentes espectáculos.</p> <p>9.2.1. Teatro clásico.</p> <p>9.2.2. Teatro contemporáneo.</p> <p>9.2.3. Ballet clásico.</p> <p>9.2.4. Danza contemporánea.</p> <p>9.2.5. Ópera.</p> <p>9.2.6. Musical.</p> <p>9.2.7. Cabaret.</p> <p>9.2.8. Rock.</p> <p>9.3. Luces puntuais e de efecto.</p> <p>9.4. Psicoloxía do personaxe.</p> <p>9.4.1. Modificación das características psico-físicas do personaxe por medio da luz.</p>	10
10. Principios básicos de electricidade e seguridade no teatro.	<p>10.1 Principios básicos de electricidade.</p> <p>10.2. Traballar con seguridade no eido da iluminación teatral.</p> <p>10.2.1. A normativa vixente.</p>	1.5
11. Infraestrutura teatral para a iluminación.	<p>11.1. Varas manuais e electrificadas.</p> <p>11.2. Truss.</p> <p>11.3. Torres de rúa.</p> <p>11.4. Circuitos e conexións.</p> <p>11.5. Cicloramas.</p> <p>11.6. Panoramas.</p> <p>11.7. Proxectores</p>	2
12. O control da luz.	<p>12.1. Dimmer</p> <p>12.2. Patch.</p> <p>12.3. Protocolo DMX-512.</p> <p>12.4. A mesa de luces</p>	3
13. Traballos en torno á iluminación.	<p>13.1. Análise do traballo de iluminadores/as pertencentes a distintos campos: teatro, cinema, artes plásticas, arquitectura...</p>	8
TOTAL HORAS		60

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE

Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Exposición maxistral	26	12	38
Exposición práctico-teórica	24		24
Actividades complementarias	4	6	10
Titorías individuais	2		2
Actividades de avaliación. Probas	4	12	16
TOTAL	60	30	90

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSINANZA E APRENDIZAXE

Actividades	Descrición
Exposicións maxistras.	Exposicións por parte da docente dos coñecementos teóricos precisos para o desenvolvemento da práctica da iluminación teatral. Apoiaranse con material audiovisual que se entregará posteriormente para a súa revisión e/o consulta.
Exposicións práctico-teórica.	Realizacións prácticas que posibiliten unha mellor comprensión; farase unha práctica ao mesmo tempo que o docente indica as directrices teóricas.
Actividades complementarias	Actividades que terán a finalidade de confrontar ao alumnado consigo mesmo para cotexar o seu grao de coñecemento da teoría explicada, de cara á superación do exame teórico.
Titorías individuais	Afondamento sobre os diversos temas que compoñen a programación e mesmo ampliación dos temas explicados na clase e que lle interesen persoalmente a un/a alumno/a.
Afondamento nos coñecementos	O alumnado que desexe afondar en calquera dos temas indicados nesta guía docente poderá solicitálo á profesora.
Actividades de avaliación. Probas.	Proba escrita sobre os coñecementos teóricos descritos na programación.

7. ATENCIÓN PERSONALIZADA

Seguimento	Farase un seguimento personalizado das prácticas.
------------	---

8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN

8.1 Avaliación ordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos acadados	T2, T3, T8, X5, X6, ED1, ED2, ED5	80%
Asistencia regular a clase, puntualidade, participación, interese...	T7, T8, X3	20%

Nota: O 10% de faltas de asistencia a clase suporá a perda da avaliación continua.

8.2. Avaliación extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos descritos na programación	T2, T3, T8, X5, X6, ED1, ED2, ED5	70%

Análise dun vídeo no que se relacionarán os conceptos desta guía docente coas imaxes propostas.	T2, T3, T7, T8, X3, X5, X6, ED5	30%
---	---------------------------------	-----

Nota 1: O/a alumno/a que se atope nesta situación deberá contactar coa profesora ao menos un mes antes da data das probas de avaliación.

Nota 2: Recomendase a asistencia a titorías.

Nota 3: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser aprobadas.

8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos descritos na programación	T2, T3, T8, X5, X6, ED1, ED2, ED5	70%
Análise dun vídeo no que se relacionarán os conceptos desta guía docente coas imaxes expostas.	T2, T3, T7, T8, X5, X6, ED5	30%

Nota 1: O/a alumno/a que se atope nesta situación deberá contactar coa profesora ao menos un mes antes das probas de avaliación.

Nota 2: Recomendase a asistencia a titorías.

Nota 3: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser aprobadas.

9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS

Referencias básicas

KELLER, MAX (1999): *Light fantastic (Licht fantastic)*, PRESTEL, München

KUEPPERS, Harald (1985): *Fundamentos de la teoría de los colores*, Ed. Gustavo Gili, Barcelona.

MAAK, TIM HENRYK y PAWLIK, KAY (2011): *Un discurso de la luz*. Editado por Erco, Alemania.

MANZANO ORREGO, J. JOSÉ (2008): *Electricidad I, Teoría básica y prácticas*. Marcombo Ediciones Técnicas.

MORENO, JUAN CARLOS – LINARES, CÉSAR (2005): *Cuadernos de Técnicas Escénicas, Iluminación*. Editorial Ñaque.

SIRLIN, ELI (2006): *La luz en el teatro. Manual de iluminación*. Inteatro, Instituto Nacional del Teatro. Colección Pedagogía Teatral.

TORNQUIST, JORRIT (2009): *Color y luz, teoría y práctica*. Ed. Gustavo Gili. Barcelona.

Referencias complementarias

- APPIA, ADOLPHE (2000): *La música y la puesta en escena*. Asociación de Directores de Escena, Madrid.
- ARNHEIM, R (2002): *Arte y percepción visual*, Alianza Editorial, Madrid
(1998): *El pensamiento visual*, Ediciones Paidós Iberica, S.A, Barcelona
- BACHELARD, G. (1986): *La poética del espacio*. Ed. F.C.E. México.
- CHAVARRÍA, JAVIER (2002): *Artistas de lo inmaterial*. Ed. Nerea. Hondarribia.
- DAVIS, Tony (2002): *Escenógrafos*, Ed. Océano. Barcelona.
- DONDIS, Donis A. (2002): *La sintaxis de la imagen*, Ed. Gustavo Gili, Barcelona.
- GALLARDO, SUSANA (2007): *Historia de la luz. El primitivo deslumbramiento ante la luz. Las teorías sobre su naturaleza y sus modernos usos en la industria de la información*. Ed. Capital intelectual. Estación ciencia. Buenos Aires.
- GOMBRICH, ERNST H. (2007): *Arte percepción y realidad*, Ediciones Paidós Iberica, S.A.,
- HELLER, EVA (2004): *Psicología del color. Cómo actúan los colores sobre los sentimientos y la razón*. Ed. Gustavo Gili, Barcelona.
- LOISELEUX, JACQUES (2004): *La luz en el cine. Cómo se ilumina con palabras. Cómo se escribe con la luz*. Ed. Paidós, "Cahiers du Cinéma". Barcelona.
- PRÄKEL, DAVID (2008): *Iluminación*. Ed. Blume, Barcelona.
- SÁNCHEZ, JOSÉ ANTONIO (2005): *Dramaturgias de la imagen*. Universidad de Castilla la Mancha.

10. OBSERVACIONES / RECOMENDACIONES

- Para unha realización segura das prácticas no teatro, será preciso asistir a clase cun calzado axeitado con sola de goma. Non se poderá asistir a clase con sandalias ou calzado similar nin con tacóns.
- Está prohibido acudir a clase tendo consumido alcol ou calquera tipo de sustancias estupefacientes.
- Atención á diversidade: ao tratarse dunha materia cunha gran carga práctica, valorarase cada posible situación de xeito particular para garantir unha resposta ás necesidades temporais ou permanentes de todo o alumnado.
- Esta disciplina precisa desenvolver as súas prácticas na Sala Pedra Seixa.

MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a ESAD de Galicia establece unha planificación extraordinaria que se **ACTIVARÁ NO MOMENTO EN QUE A ADMINISTRACIÓN EDUCATIVA O DETERMINE**, atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da presente programación docente. No suposto de que se produza unha emerxencia, a presente programación non sufrirá máis modificación que a derivada da necesidade de articular unha avaliación non presencial, para o que se establecerán as adaptacións necesarias nas actividades e ferramentas de avaliación, en relación coas competencias que se indican e coa ponderación que se sinala.

Para o caso da avaliación non presencial de toda a disciplina, as ferramentas e actividades de avaliación serían as que seguen:

ACTIVIDADE: Farase unha proba teórica vía telemática. Competencias avaliadas: T2, T3, T8, X5, X6, ED1, ED2, ED5 Ponderación: 100%

No caso de que o tránsito se produza iniciado xa o curso escolar, o profesorado combinará a avaliación do traballo presencial do alumnado coa avaliación do traballo non presencial, determinando as ferramentas (presenciais e non presenciais) a utilizar e a ponderación das mesmas.

As prácticas farianse cando e puidera acceder ao centro.

AS PRESENTES MEDIDAS PODERÁN SER OBXECTO DE MODIFICACIÓN EN FUNCIÓN DAS DIRECTRICES OU INTRUCIÓNS QUE POIDA FACER PÚBLICAS A ADMINISTRACIÓN EDUCATIVA, QUE SE COMUNICARÁN EN TEMPO E FORMA AO ALUMNADO POLAS CANLES HABITUAIS (PÁXINA WEB E CORREO ELECTRÓNICO).

